

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ES 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA
A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDNOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FÜMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakaréknévtári cheque-számla 10,489. szám.

A székely akció apostolai

Marosvásárhely, július elején

A felbuzdulás idejében apostoli buzgósággal akcióztak nem sokan, csak néhányan azok az emberek, a kiknek fájt a székelység árvasága s akik tudták is hol takargatja sebet ez a nép, mely nélkül Erdélyt megtartani és színmagyarrá tenni nem lehet.

De azóta jó néhány év telt el. Az apostolok elszéledtek a tűzhelytől. Kenyeret kaptak és hallgatnak. Az ügy pedig csak egy pár emberre maradt, a kiknek maguknak is meg van a saját terhük, éppen ezért a nagy kérdés mozgatásába és irányításába immár beletörődtek és segídeket keresnek, hogy kátyuba ne rekedjen a székely akció szekere.

Mikor a Székely-Szövetség megalakult, az lebegett az alapítók szeme előtt, hogy ez a kérdés nem lévén néhány emkérdeése, hanem a társadalom zömét illető nemzeti ügy, vegyen részt a munkába minden eszével élni tudó székely.

Ne csak az a néhány embere mozogjon és virrasszon. kiket a Székely Társaságok kebelén és címe alatt az ügy élére állítani sikerült, hanem mindenki: a hivatalnok, az iparos, kereskedő és földmivelő kivétel nélkül, ha eszével annyira élni tud, hogy ezt a kérdést áttogja.

Merészség volna azt állítani, hogy ilyenek kevesen vannak, pedig a szomoruan leverő tény az, hogy kevesen állottak munkába.

A szervezet úgy van megkonstruálva, hogy első sorban a vezetők sorakozzanak: A székely vármegyék és városok fő-és alispánjai, polgármesterei; a székely kerületek orsz. képviselői.

Hol látjuk ezeket? Hivatalaikban. Itt s csak itt. Társadalmi mozgalom és munka élén kevesen mutatkoznak. Náluk van a hatalom, a befolyás, siker minden biztosítéka s még sem mutatkoznak. Nem tudom megállapítani mitől félnek, azt sem, hogy egyáltalán félnek valamitől, de az történelmi tény, hogy az akciót negligálják. Pedig minden székely vármegye és város érezheti hatását az apostolok megmozdulásának, akik faluról-falura járva ébresztgették a társadalmat.

Ébredj álmaidból, ébredj Árpád fia!
Felkelt a nap. Hazádnak fel kell virulnia!

Csak ezt a várost nézzük.
Mesébe való haladása onnan datálódik.

Onnan keletű a szorgosabb értelembe vett ipar és mezőgazdaság fejlesztésének intenzivebb munkája is. Azóta a vármegyei tisztviselőkről is levették a megélhetés nehéz gondjait, fizetésüket rendezték. És éppen olyan ember rendezte, aki a székely akciónak is példás munkása volt. Azt várná és joggal várhatná a nemzet, hogy ezek az emberek nagy intellektuális erejük fölélegét most hát ennek az ügynek szentelik és szentelhetik, a melynek nyomorultjaival még magasabbra emelkedhetnek. Fájdalom a megyei tisztviselők is elültek. Nekik már nem fáj a fejük; hadd jajgasson tovább a kinek fáj...

Hát a bírói-, ügyvédi-, tanári kar? Kimerül saját munkakörében. Tovább nem lát. Hogy nem is akarna? Azt megint nehéz volna állítani. De az is tény, hogy századrésze sem törődik a székely kérdéssel.

Ott vannak kaszinóink. Ezekre a szervezetekre a társadalom előkelőségeit fogták össze Miben merülnek ki ezek? A kártyapénz fokozásának nagy és nehéz munkájában. A polgári színezetű egyesületektől csak úgy lehetne rossz néven venni, hogy nem vezetnek, ha az intelligensebb egyesületek már nem bírnák a munkát...

Hát a pénzügyeink? Összesen nem fejtenek ki annyi nemzeti irányu munkát, mint az Albina egy fiókja!

Pedig ezekre is számított és számít a székely akció. S ha még tovább fonnám a fonalat? Mindenütt rámutathatnék a vonatkozó egész nagy tömegére.

Az apostolok fogynak, az apostolok kevesen vannak s a kik még vannak, azok is roskadoznak a teher sulya alatt.

Ki veszi át az öröküket? Valakinek át kell venni. Végre is azt nem lehet várni, hogy egy pár ember emelje ki megrekedt szekerünket.

A székely szövetség tisztújítás előtt áll. Elnöke, titkára és más tisztviselői lemondani készülnek. Bántja és bénítja őket az a szélében-hosszában tapasztalt részvétlenség és közöny, mely a társadalom rétegeit megbénította.

Ki veszi át öröküket? Ki vezetői tovább az akciót? Ki dol-

gozik? Olyan kérdések ezek, nikkkel számolni kell. Még pedig iziben, míg nem késő.

Augusztus utolsó napjaira gyűl össze a székely szövetség Udvarhelyen, Debrecenből nagyobb az érdeklődés iránta, mint innen. (Bizony nálunk, Udvarhelyen is elég közöny nyilvánul meg iránta) Ébredjünk fel és álljunk melléje mi is. Ne legyen egyetlen fia e hazának, aki tovább télenységben marad. Buzduljon fel, ha másan nem, az ellenség példáján, a mely nem erővel, de taktikával aratja sikereit az általunk felügyelet nélkül hagyott területeken. S keressünk a régi kifáradt vezetők helyett másokat, akiknek azok is megnyugvással engedhetik át a munkatért, a melyen ők keveset vagy semmit s mindenki más többet aratott.

Apostolkodásra még sokáig lesz szükség. Mint a kereszténység első századaiban, nehezen halja át a szíveket a megtisztulás és felemelkedés gondolata, mely alapja és biztosítéka is lehetne a jövőönek

„Székely Ellenzék“.

Egy pár szó a maga idején.

A „Székely-Udvarhely“ című lap 54-ik számában „Nemzetiségi tulkapás“ cím alatt Moldován Demeter segesvári gör. keleti esperesről, ki a székelykereszturi m. kir. állami tanítóképezdén a tanképesítő vizgán mint egyházi tanfelügyelő, érseki biztos működött, egy igen szembe-tűnő nyilatkozat jelent meg; t. i. hogy nevezett esperes a tanítványait a hittanból román nyelven akarta vizsgáztatni és hogy ez neki nem adatott meg, a magyar nyelven való vizsgáztatást megtagadta.

Legyen szabad ezen eljárásra egy pár észrevételt tennem a következőkben:

Az igaz, hogy valamint a róm. kath. egyházban a „lyturgiális“ nyelv latin, úgy a gör. keleti egyházban a román az és ezt az isteni tiszteltnél ősi gyakorlat folytán nem kifogásolta senki; nó de itt Demeter uram nem liturgiális nyelvről, kántori kikepeztetésről, hanem magyar királyi állami tanítói kikepeztetésről van szó, a hol az állam és nem az egyház fizeti a tanítókat.

A tanítónak úgy az iskolában, mint a társadalmi életben tudnia kell a magyar állam hivatalos nyelvét, de ugylátszik, hogy az esperes ur hatalmi tulbuzgóságában nem tudta elképzelni, hogy Székelykereszturon hol van?! Magyarországon e? vagy Romániában? hiszen büszkén kellett

volna a hittant magyarul is elmondani tanítványaival, tudva azt a szent írásból, hogy a Jezus tanítványai a szent lelek eljöveteleivel nemcsak egy nyelven, de már több nyelven is vallották hitüket; vagy talán szégyellte hitelveit megvallani? fájdalom!!

Nem akarok az esperes eljárása felett hirlapi polémiába bocsátkozni, mert nem természetem, sem a nyelvi kérdésben politizálni, mert nincs időm rá, csak azt jegyzem meg, hogy a midőn Székelyudvarhelyre jött az itteni ev. ref. kollegiumba, hogy VI. gimn. osztályos pap létére a VII. és VIII. osztályból is vizsgázzon, tudta-e azt, hogy: Magyarország a mi hazánk, itten nevelt apánk-anyánk! ugy-e bár jól esett, hogy az osztályvizsgán, melyet magyarul tett le, keresztül mehetett a tanári kar szivességéből és ma ennek folytán esperes lehet? nó tehát ha ezeket tudta kérem. miért oly megvetendő mégis a magyar nyelv, vagy tán papjai, tanítói nem élveznek a magyar államtól congruát, fizetést?

Petőfiként „Szegény hazám! menynyi homályos csillagod van néked! Rosszalásomnak adok kifejezést Moldován esperes eljárása felett, hogy ő Magyarországon a magyar állam nyelve ellen kikelt és azt tiszteletben tartani nem kívánja. Hiába! a jó utazási napidijak, esperesi fizetések az embert elbizakodottá teszik s így tulbuzgóságában nem tudja, hogy mit tesz.

Rendre tehát velem!

Sándor István,
gör. kath. esperes.

*

Készséggel adunk helyet a fenti soroknak, melyeknek írója méltán számíthat vármegyénk népének általános elismerésére, midőn a magyarság védelmére ilyen bátran és lelkesen sikra száll. Így kellene érezni és gondolkozni hazánk minden polgárának és akkor mindjárt eltűnék a nemzetiségi kérdés és testvéries béke fűzné egymáshoz a magyar haza minden polgárát.

Szentelepek Udvarhelymegyében

A „Székely Udvarhely“ 53. számában olvasom, hogy a pénzügyminiszterium Dr Pálffy Mór m. kir. osztálygeológust az erdővidéki szentelepek megvizsgálására és tanulmányozására kiküldötte s hogy működését már a hét folyamán megkezdi.

Erdővidéken is találtak több helyen szenet, de Székelymuzsna határában az előfordulási helyek, kibúvások olyanok, melyekből joggal lehet következtetni egész szentelepekre. Mig az erdővidéki szenek

igen fiatalok pl. a már üzemben levő köpecsi, addig a székelymuzsnai sokkal szebb és jobb.

Hat év óta kutatom községünkben a szent és nemcsak községünkben, hanem vidékünkön is és kutatásaim oda vezettek, hogy a Küküllő völgyétől délre levő helységek határai mind telve vannak szénnel. A máv. fővonalától alig egynegyed órai járásra van a legszebb kibuvás, amely az én zárkutatmányom. Ha várme gyénk déli részén szénbányát nyitnának, azt föltétlenül a székelymuzsnai határon kezdenék meg, mivel a legszebb szén a legnagyobb mennyiségben itt található és a mi a fő Erked fővonalai vasutállomáshoz alig 4 kilométernyire van.

Szegény székely népünk érdekében kérem, hogy a „Székely-Udvarhelyben a miniszteri kiküldött figyelmét felhívni szíveskedjék. És kérem saját érdekemből is, amennyiben 6 évi sok fáradozásomban és költségekben kárpótolva lennék.

Jól tudom, hogy személyi érdeket nem szolgál kedvelt lapja, de ez esetben is önző nem vagyok, mert első sorban sok szegény székely munkás és csak másodsorban én lennék a nyertes.

Szathmáry Lajos,
állami tanító.

A végrehajtási novella.

Dr Nagy György beszéde a képviselőház e hó 2-iki ülésén.

T. Képviselőház! Az igazságügy-miniszter urnak 367. sz. törvényjavaslatát a végrehajtási eljárásról szóló 1881. LX. t.-cikk módosítása és kiegészítése tárgyában az igazságügyi-bizottságnak 911. sz. jelentésében foglalt szövegezés szerint általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadom. Azért kezdem azzal, hogy a javaslat mellett szólalok fel, hogy ezzel nagyjában jelezsem azt az irányt, a melyet felszólalásomban követni fogok. De másfelől t. Ház nem véletlen volt, hogy hivatkozom arra, hogy az igazságügyminiszter urnak törvényjavaslatát abban a szövegezésben, a melyben az igazságügyi bizottság megállapította, még véglegesnek tekinteni nem lehet, mert úgy hallottam — bár még nem nyert hivatalos megerősítést, — hogy a javaslat 29. §-ának tárgyalásánál egyesek indítványt óhajtanak benyújtani, mely szerint mondjuk ki azt, hogy a most fennálló követelésekre nézve egy esztendeig még a régi végrehajtási törvény az 1881. LX. t.-cikk marad hatályban. Én ezen indítványhoz nem járulhatok hozzá, mert ebben az indítványban az egész törvényjavaslat felforgatását látnám s azért a javaslatot a részletes tárgyalás alapjául csak azon feltétellel fogadhatom el, hogy ha az utolsó szakasznál az egész rendszert felforgató ilyen indítványt a t. Ház nem fog magáévá tenni.

Hiszen mi volt a javaslat célja? A mint maga a javaslat indokolása is kifejezi az, hogy a szorongatott adóst meg kell védelmeznünk. Napok óta hallottuk azt, hogy röviden kell beszélni, hogy a novellának mielőbbi elfogadásával védelmére siessen a képviselőház is a sokszorongatott kisémberek. Ezen helyes és méltányos tervvel szemben kívánnak egyesek az utolsó szakasz-

ban olyan rendelkezéseket felvenni, a melyek még egy teljes esztendeig elodázzák a törvény hatályba lépését, illetőleg fentartják az 1881. évi LX. t.-c. rendelkezéseinek érvényét. Minthogy pedig én ebben a törvény egész szellemének megsértését látom és miután fontosnak, lényegesnek tartom, hogy a törvény végrehajtásánál ugyanaz az intenció, ugyanaz a szellem nyilatkozzék meg, amely a javaslat elkészítésekor megnyilatkozott, a javaslatnak ez az intenciója pedig homlokegyenest ellentétben áll azzal a kívánsággal, hogy a rossznak talált törvény hatályát egy évvel még meghosszabbítsuk, én ezen indítvány sorsától teszem függővé, hogy a részletes tárgyalások során milyen módosításokat, indítványokat és előterjesztéseket tegyek a t. háznak?

Azért fogadom el örömmel ezen javaslatot, mert szeretetet, szociális érzéket látok berne a kisémberekkel szemben és mert az ennek védelmét statuálja. Mindig azért szólaltam fel, hogy az olyan törvényjavaslatokat, a melyeknek van szociális tartalmuk, a melyekben megnyilatkozik a szociális érzék, támogassam és ha most egy olyan javaslatot látok, amelyben ha gyenge erővel és halvány színekkel is, de mégis megnyilatkozik ez a szociális érzék, akkor azt én elfogadom, a magam szavazatával támogatom.

T. képviselőház! Nyilvánvaló, hogy egy törvénynek célja nem lehet az, hogy a hitelezőt, vagy helyesebben mondva a jogosított személyt, mert hiszen minden ügylet hitelezési ügyleten alapul, törvényes hátrányokban, igazságtalanságokban részesítse. Nem lehet viszont a törvénynek célja az sem, hogy az adóst a maga teljes erejével — a törvény hatalmas erejével — a jogos, vagy jóhiszemű, becsületes hitelező követeléseinek teljesítése alól megvédje.

T. képviselőház! Nyilvánvaló, hogy a perben a felperesnek és az alperesnek az érdeke ellentétes. Nyilvánvaló az is, hogy a per befejezése után, a meghozott ítélet után a végrehajtónak és a végrehajtást szenvedőnek szintén ellentétes érdekei vannak. De ezt a kétféle ellentétes érdeket egy nagy, hatalmas érdek, maga az államérdek kell hogy kiegyenlítsse.

Nem kívánhatja az adós, hogy olyan mértékig védje őt a törvény a végrehajtási eljárás során, amely mértéke a védelemnek az igazságszolgáltatásba vetett hitet, a bírói parancs erejébe vetett bizalmat alkalmas volna megdönteni; viszont a hitelező sem kívánhatja, hogy a „fiat justitia, pereat mundus“ elvének alapján az adósnak tönkretételével is a maga követeléséhez hozzá jusson.

T. képviselőház! Én az állam szempontjából egyformán nagyon szomorú látványnak tartanám a törvény erejével kicsufolt hitelezőt és a törvény által tönkre tett adóst.

Ha azt a képet vesszük, a mely az igazságot Justitia istenasszonyt ábrázolja, akkor az én véleményem szerint a mérleg ezen a képen az anyagi igazságot jelenti, a kard pedig a mit Justitia a kezében tart, a végrehajtó hatalmat.

A milyen helytelen lenne, ha ezt a kardot az adós kezébe adná a törvény, hogy védekezzen minden

erejével ezen hatalmas fegyverrel az őt megtámadó jóhiszemű hitelezőivel szemben, épen olyan helytelen lenne, ha egyoldalulag a hitelező kezében volna ez a fegyver, hogy ő a maga tetszése szerint modern Shylokként az adós szívéből vághassa ki a megítélt fontust. Azért kell, hogy a végrehajtó hatalmat, az ítélet végrehajtásának pallosát az állam tartsa meg a maga kezében és igazságszeretettel, szociális érzéssel, bölcseséggel hajtsa végre azt az ítéletet, mely a mérleg serpenyőjében megnyilatkozott.

(Folyt. köv.)

Gazdakörök rovata.

A legelők ápolása.

A legelők ápolásával igen kevés helyen találkozunk. Pedig a legelők ápolása ép olyan fontos és szükséges, mint a szántóföldnek, rétnak a gondozása. Hazánkban sajnos általánosan elterjedt dolog, hogy a legelőket a legtöbb vidéken nem gondozzák, dacára annak, hogy törvényes intézkedések is vannak életbe léptetve. A legelők eme elhanyagolásának következményét látjuk azok szomorú kinézésében. Ezen pedig csak úgy lehet segíteni, ha hozzájárunk azoknak az ápolásához, gondozásához. A legelők rendszeres ápolása kezdődik a tavaszi és őszi rendszeres boronálással; a legelőknél nem árt a réthasogatókkal, réttujítókkal, rétgyalulókkal való megjárata. A legelőknél ha végigtekintünk, azt fogjuk látni, hogy bizony ott a legkülönbözőbb gyomok diszlenek, meglehetősen nagy számban, cserjék, bokrok tarkítják azoknak képét. Ezek pedig mind olyan ekességei a legelőknél, melyeket ott megtűrni nem volna szabad. Ezeknek a pusztítására reá kellene szorítani a pásztorokat, a kik járják a legelésző jószág után a legelőket. Jól ápolt legelőn az időszakokénti fűmagvakkal való felületésnek igen nagy jelentősége van. Nem kevésbé fontos a legelőknél a trágyázás is, melyre hazánkban figyelmet egyáltalán nem fordítanak. Trágyaszerű alkalmazzák a komposztot, trágyalevet, műtrágyákat. Hazánkban a ritkán alkalmazott trágyázása a legelőknél még a legtöbbszőr abban áll, hogy a fölösleges trágyalevet kihordják, más egyéb trágyaszerek alkalmazása azonban ismeretlen. Míg Németországban a legelőknél is alkalmazzák a műtrágyákat, addig nálunk nem, pedig a mint a réten, ép úgy a legelőknél is kedvező eredményeket tudnának elérni a foszfor, káli-trágyákkal, sőt a chililétrommal is. Végre a legelők rendszeres ápolásához tartozik a legelők megközelítésének, az utaknak rendszeres meghatározása is.

A műtrágyafélék vásárlásáról.

Általánosan elismert dolog az, hogy a műtrágyák használata, alkalmazása nemcsak hogy kívánatos, de határozottan igen sok esetben nélkülözhetetlen is. Mert az okszerű trágyázása talajainak a műtrágyázás nélkül manapság már el sem képzelhető. A műtrágyák alkalmazása folytán előállott kedvező terméseredményekről óriási számú bizonyítékok állanak

ma gazdáink rendelkezésére. A műtrágyáktól azonban csak akkor várhatunk kedvező eredményt, ha megfelelő minőségű trágyaféléket vásárolunk. Ezt pedig csak akkor érhetjük el, ha megbízható forrásokból szerezzük be azokat. Műtrágya iparunk azt mondhatjuk, hogy igen szolid kezében van letéve. Hogy ez tényleg így van, arról meggyőződhetünk akkor, ha végig tekintünk a megbízható helyeken vásárolt műtrágyák ellenőrző vizsgálata eredményein: ezek azt mutatják, hogy érdemleges eltérések alig mutatkoztak. Ha pedig mutatkoztak, azok rendszeren oly módon állottak elő, hogy a vevő a műtrágyát nem megbízható cégektől szerezte be, hanem többé-kevésbé meg nem bízható viszontelárusítóktól, a kik nem megfelelő minőségű műtrágyákat forgalmak. Gazdáinknak nem lehet eléggé ajánlani, különösen pedig kisgazdáinknak, hogy műtrágyaszükségeiket ne szerezzék be kiskereskedőktől, hanem társuljanak, erre ott vannak a gazdasági egyesületek közvetítő irodái, álljanak össze, határozzák meg együttesen a beszerzendő mennyiséget és úgy vegyék meg a teljesen megbízható műtrágyagyártóktól a kívánt mennyiséget. Így jobb minőségű és olcsóbb műtrágyát fognak beszerezni. Az eredmény pedig feltétlenül biztosabb és jobb lesz.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy villamvilágításunk bevezetése óta egy éjjeli utcai verekedés se történt városunkban;

mondják, hogy Petrás Sári azért nem jött Udvarhelyre vendégszerepelni, mert arról értesült, hogy felléptére az összes jegyeket előre elkapták;

mondják, hogy a vasárnap éjjeli véres verekedésre a rendőrség épen olyan gyorsan érkezett meg, mint tüzeseten a tűzoltóság szokott;

mondják, hogy azon a nevezetes éjjeli verekedésen csak egy csekélység történt; az egyiknek csak a fejét törték be, a másikra pedig csak rálöttek;

mondják, hogy városunkban lázas szorgalommal készülnek a „Székely-Szövetség“ congresszusára;

mondják, hogy a szarvasmarhák árának erős csökkenése miatt, mérszárosaink a hus árát jelentékenyen lesszállították;

mondják, hogy a szeszadó felemelése miatt számosan beléptek az antialkoholista-egylet tagjai sorába.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget — a szerkesztőség.

— **Végrehajtási novella** cím alatt kezdjük meg mai lapunkban dr Nagy Györgynek, a képviselőház július 2-án tartott ülésén elmondott nagyszabású beszédének közlését, melyet úgy tartalmánál, mint meleg emberszeretetre és helyes szociális érzékre valló tendenciájánál fogva olvasóink szives figyelmébe ajánlunk.

— **Vármegyénk közigazgatási bizottsága** tegnap, július 8-án tartotta rendes havi ülését, melyen Ugron Ákos főispán távolléte miatt Dr Sebessy János alispán elnökölt. Miután

az ülés csak déli 12 óra felé ért véget, kénytelenek voltunk tudósításunkat lapunk jövő számára halasztani.

— **Tudomísul.** A helybeli kerületi munkásbiztosító pénztár ez uton juttatja tudomására az érdekelteknek, hogy e hó 8-án este tartott ülésében elhatározta, miszerint a tisztviselők munkával való túlhalmozása miatt a be- és kijelentések, valamint egyéb folyó hivatalos ügyek naponként csak a délelőtti órákban eszközölhetők, délután pedig a hivatalnokok zárt ajtókkal melletti dolgoznak és csak sürgős esetekben állanak a beteg tagoknak rendelkezésére.

— **Városi rendkívüli közgyűlés** tartott Gotthárd János polgármester elnöke alatt kedden (e hó 7-én) képviselőtestületünk, amelynek tárgysorozata 12 pont állott. A katonai laktanya körül végzendő építések és más szükségletek fedezésére korábban elhatározott 65,000 koronás kölcsönt a nagyszabeni általános takarékpénztártól fogják felvenni, mint a mely legelőnyösebb ajánlatot tett. Ez alkalommal is bebizonyítván, hogy a szász bankok — sajnos — sokkal jobban tudják a pénzügyi műveleteket helyesen megoldani, mint a magyar intézmények. Ezt pedig nemcsak összedugott kézzel kellene nézni hanem követendő példakép tekinteni. Az állami elemi iskolát ideiglenesen az óvoda épületben, a leányiskolát pedig a ref. leányiskola megszünésével annak épületében és a szombatfalvi városrész iskoláját Gál Mihály házában helyezik el. A berendezésre nézve pedig kimondatott, hogy az majd az új épülethez is alkalmas legyen. Az adókievítő bizottságba, mely már 6-án megkezdte működését Bálint György és Papp Zakor József küldettek ki. A Szabó József féle telek eladásának ügyét napirendről levették. A villamos telep üzembéviteléről szóló jegyzőkönyvben foglaltakat többek felszólalása után tudomásul vették és a végleges átvétel idejét folyó hó 20 ikára tűzték ki. Az átvételnél a város érdekeit Semsey Béla fogja képviselni az építőbizottság és kiegészített tagjainak jelenlétében. A Ganz-gyár 34 napos késedelme után felszámított 3400 K-ás bírságának tárgyalását ezuttal napirendről levették és a végleges átadás utánra halasztották.

A fazekas ipartársulat gépház helyére vonatkozó határozatot újabb 30 napra, a Gyarmathy József telkének vásárlását és a főreáliskola feljáró mellett való telek eladását 15—15 napos határidőre tűzték ki. A báró Orbán János társa vásárlási szerződését jóváhagyó belügymin. leiratot tudomásul véve, Szombatfalvy főkapitány, Soó és Lakatos tanácsosok, dr. Kaszay orvos, Simó Mátyás pénztárnok, Jancsó János adóellenőr, László Sándor adótiszt, Gálffy főjegyző, Solyomossy számvevő, Rápolthy levéltárnok, Holstein rendőrnök, Gellért rendőr, Gotthárd polgármester különböző időtartamu szabadságot nyertek. A nyári hivatalos óra idejét pedig reggel 7-től d. u. 1 óráig állapították meg. A jegyzőkönyvet ma délelőtt 9 órakor hitelesítik.

— **Elmaradt vendégszereplés.** Petrás Sári vendéglátó, melyről egy színházi kommuniké után mi is megemlékeztünk, állítólag egy véletlenül

bekövetkezett automobil baleset miatt elmaradt. Nem kutatjuk mennyi igaz e birból, de azt kijelentjük, hogy a művész az utját vasuton is folytathatta volna, és sem részéről, sem az igazgatóság részéről nem vall jó izlésre, hogy a közönséget zajos reklámjával így felültette.

— **Vakmerő támadás.** Dr. Sebessy János alispán és Ugron Zoltán fiatalfalvi birtokos, e hó 7-én estefelé hivatalos kiküldetésből utban voltak hazafelé, midőn kocsijuk egy szembe vágató szekérral találkozott, melyen öt részeg ember ült. Az alispán kiakartak térni jobbra és kézzel integettek, hogy a másik kocsi térjen ki balra, nehogy a szekerek összeütközzenek; azonban a szekeres valószínűleg úgy be lehetett rugva, hogy a lovakat képtelen volt irányítani és így történt, hogy midőn egymás közelébe jutottak, majdnem összeakadtak; ezt meggátolandó Ugron Zoltán az idegen szekér közelebb álló lovának fejét tenyerével másfelé akarta irányítani, mire a szekéren ülők durva módon megtámadták és rájuk ordítottak: kik vagytok? Azután durva szitkok között tovább vágattak; Ugronék már biztonságban érezték magukat midőn majdnem egy kilométernyi utat a tett helyéről elhaladtak, de a pálinka-ittas atyafiakban felébredt az ősi virtus és visszafordulva sebes hajítással üldözőbe vették az alispán kocsiját és úgy leszorították az utról a sánca, hogy majd felfordult; Ugron és az alispán a kocsiból leráncigáltak, tetteleg bántalmazták; az egyik székelynél kasza is volt és vadul ordították: „Vedd ki a bicskádát és szurd belé!” Az alispánra esőernyővel támadtak és ha védelmére jobb karját fel nem emeli talán véresre is sebeztek volna, de így is addig ütlegelték, míg az esőernyő darabokra szakadt; Ugron Zoltán pedig a jobb arcán szenvedett jelentékeny sérüléseket. Az alispán egy kerékpáron arra haladó építőmestert megkért, hogy a csendőroket irányítsa a menekülők után, a kik — mint egy utszéli korezmában megtudták — Rugonfalva felé vették utjukat, hogy az üldözőket illetőségükre nézve felre vezethessék.

Az előkerült csendőrség meg is csipte a jó madarakat és bekísérte őket, hol azzal védekeztek, hogy ők nagyon be voltak rugva és nem tudták mit tesznek. A városban elterjedt azon tévhireket, hogy ez az alispán személye ellen tervezett és előre megfontolt, boszúból eredő támadás lett volna a legilletékesebb helyről határozottan megcáfolták. Elég sajnos, hogy ez az eset egy közforgalmu uton megtörténhetett és ilyen veszélyeztetett közbiztonság mellett bizony óvakodnunk kell kocsin utazgatni, ha csak ez intés nem lesz a jövőre nézve, hogy hasonló esetek megakadályozására a legerélyesebb intézkedések haladéktalanul megtéessenek.

— **Udvarhelyi csendélet.** A társadalmi modor és az erkölcsök durva eltévelyedéseit mi sem jellemzi jobban, mint az a körülmény, hogy városunkban alig mulik el olyan hét, alig van szűkebb vagy szélesebb körű társadalmi összejövetel, melyen hevesebb összeszólalások vagy tetteleges verekedések ne fejlődjenek ki. Az embereknek egymás iránt tartozó általános tisztület hiányára vezethetők

vissza szétzúllott társadalmunk e durva elfajulásai. Nagyon sok esetben hallgatóság tértünk napirendre az ilyen események felett, mert nem akartuk szennyesülni a nyilvánosságra hozni, de most már olyan mérvet öltének, hogy részünkről is vétkes mulasztásnak tartanók, ha a közvélemény és lakosságunk nevében, a legerélyesebben ne követelnők a tarthatatlan állapotok radikális megszüntetését. Azonban itt nemcsak a rendőrség legéberebb figyelmére, de az egész társadalom és lakosság határozott állásfoglalására van szükség és különösen a vendéglősöknek kell kötelességük tenni, hogy minden veszélyeztető összetűzésnél azonnal rendőri segítséghez forduljanak; a ki nem bírja az italt, az ne igyék és a ki iszik, az ne garázdálkodjon, ne csináljon a hibájából virtust, mélyen többi polgártársait inzultálja és néha a tettelegességre is ragadja, mert így nemcsak a nyilvános mulatóhelyek, de az utcák közbiztonsága is veszélyeztetve lesz. Bizonyítja a legközelebb történt két eset, mely bár nem minden részleteiben tudomásunkra jutott. A múlt hó végén két éretlen diák legény abban virtuskodott, hogy a korai éjjeli órákban eléjük került iparossegédekbe kötött, a miből természetesen dulakodás, majd parázs verekedés támadt; a rendőrség a botrány főkolompását letartóztatta és a csendhaborítókát kisebb-nagyobb pénzbírságra ítélte. — A másik eset most vasárnap éjjel történt, a mikor a bortól mámorosan ismét két csoport került egymással szemben, épen a vármegyeháza sötét oszlopcsarnoka alatt; a vizsgálat ez ügyben nincs még befejezve és így korainak tartjuk részletezni, de annyit már biztosan tudunk, hogy a verekedés sulyos sérülésekkel végződött és a résztvevők elszédtek, mire a rendőrség a tett helyére érkezett volna. A felsorolt konkrét esetből két figyelemreméltó körülmény dombozik ki és pedig először amit már oly gyakran sürgettünk: rendőrségünket, a legmesszebb menő áldozatokkal feltétlenül szaporítani kell és másodsor gondoskodni, hogy a református templom és a csizmadia szin háta mögött, vármegyeház előtti tér megfelelő világítást kapjon, mert városunk ezen legforgalmasabb helyén, új villamoságunk dacára a világítás oly botrányos, hogy ott nyilik a legjobb alkalom az orvtámadásokra és tervszerű verekedésekre. Ezekre óhajtottuk egyelőre felhívni az illetékes hatóságok figyelmét.

— **Kinevezés.** A vallás és közoktatásügyi miniszter Blájer Balázs, Gyerkes Mihály, Kertész Albert és Lőrinczy Béla okl. tanítókat a székelyudvarhelyi állami elemi iskolához rendes tanítókká nevezte ki. Gratulálunk!

— **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszterium Kolombán József olaszteleki állami tanítót Kolozsvárra; Mező Erzsébet aldobolyfarkasvágótelepi áll. tanítónőt Olasztelekre helyezte át.

— **Mintaméhes.** A székelyszentkirályi gazdakör az első egész Erdélyben, mely szépen berendezet mintaméhesel bír; a miniszteri kirendeltség közbenjárásával a földművelésügyi kormány 600 koronával járult a berendezésekhez. A községben általában példás rend és józan élet

folyik a mi elsősorban Tamás István plébános, a tanító, a bíró és a jegyző érdeme, mert a művelt lelkületű pap valóságos atya hiveinek, a kiket mindenféle háziiparra ő maga oktat nagy türelemmel és tapintattal, úgy hogy ezért a sepsiszentgyörgyi kiállításán is kitüntetésben részesült.

— **Hirtelen halál.** Lőrincz Gáspár székelyszentkirályi 58 éves lakos, szombaton e hó 4-én reggel az erdőbe indult és déltájban egy bokor tövében találták meg kihült tetemét. A szerencsétlen ember szivbajban szenvedett és Dr. Görgényi megállapította, hogy ez okozta hirtelen halálát. Hétfőn temették el az egész község őszinte részvéte mellett.

— **A Székelyföld az Urániában.** Az „Uránia“ tudományos színház igazgatósága megbizta Lajos Dénes marosvásárhelyi lapszerkesztőt, hogy a Székelyföldről írjon darabot a színház számára. A megbízásból kifolyólag Lajos Dénes a napokban körutára indul a Székelyföldre az eredeti fényképfelvételek eszközzése céljából. A darabhoz a mozgófénykép felvételeket Pathé Frernek a világ leghíresebb mozgófénykép vállalatának fényképésze fogja eszközölni, a ki jelenleg Budapesten tartózkodik. A „Székelyföld“ c. darabnak rendkívüli érdekességet fognak adni a mozgófényképek, melyekben természetben felvett medvevadászat, pisztángászat, székely lakodalom, székely táncok, stb. fognak bemutatni. A darab novemberben fog színre kerülni.

— **Az eperjesi jogakadémián** az 1908—1909. tanév első felére a beiratások 1908. szeptember 1-től 12-ig eszközöndők; az előadások szeptember 16-án veszik kezdetüket. Utólagos felvételnél szeptember 13—15. napjain dékáni-, azután pedig tanári engedéllyel lehet helye. A kik jogi tanulmányaikat csak most fogják kezdeni, azok az érettségi bizonyítványt, a kik pedig az egyetemokről, vagy más jogakadémiákról lépnek át, azok csupán eddigi leckékönyvüket tartoznak a beiratkozásnál felmutatni. Azok az egyéves önkéntesek, a kik tényleges katonai szolgálatukat f. évi szeptember hó végén fejezik be, október 1—8. napjain iratkozhatnak be. A vizsgálatok határideje szeptember 1-től 15-ig terjed. A félévi tandíj 50 K. Evangelikus lelkészek, tanárok és tanítók fiai — tekintet nélkül vagyoni viszonyaikra — minden további folyamodás nélkül a tandíj felét fizetik. A jogakadémiai hallgatók vallásfelekezeti különbség nélkül részesülhetnek a Collegium kebelében fennálló ujonnan épített s kényelmesen felszerelt tápintézet kedvezményeiben; ebéd- és vacsoráért az első félévben szeptember 1-től december végéig 60 korona, csak ebédért 34 korona fizetendő. Joghallgatók havonként is beiratkozhatnak. A szünetekben mindenemű felvilágosításokkal, levélbeli megkeresésre is szívesen szolgál a jogakadémia igazgatósága.

1848 eredeti angol, francia és amerikai toalett-modell közül a Budapesti Bazar egy évfolyamában. Előfizetési ár: negyedévre 2 K, a „Székely-Udvarhely“ előfizetőinek 1 K 60 f. Ingyen mutatványszámot küld a

„Budapesti Bazar“ kiadóhivatala
Budapest, VIII., Baross-u. 22. (Budapesti Bazar-ház.)

Kiadja: Betegh Pál könyv- és újság kiadó intézete.

Szerkesztői üzenetek.

E. J. Magyaroson. Ugy becses küldeményét, mint szives levelét köszönettel vetjük és ha most kivételesen nem teljesíthetjük kívánságát csak azért történik, mert egy tárgyra kétszer visszatérni lapunk szűk kerete nem engedi meg. A legnagyobb baj hogy mindenhova személyesen nem juthatunk el, a s kiket felkérünk és ígéretet is tesznek a tudósításra, a legkritikább esetben veszik ezt komolyan; a kik pedig az ügy iránti buzgóságból önként vállalkoznak, rendszerint megkésnek a beküldéssel. Így történt ez most is; az utolsó pillanatban kénytelenek voltunk, ahhoz a jó akaratú urhoz fordulni a kire ön is hivatkozik és éppen az ő információja szerint irtuk meg tudósításunkat, melyet most nem találunk ildomosnak helyreigazítani, még ha egyes pontokban eltérő is. — Kérjük nyugodjék meg ebben és szerencsésülte lapunkat a jövőben is tudósításaival, cikkeivel — de minden esetben valamivel gyorsabban. Szívesen üdvözljük!

HIRDETÉSEK

A hirdetések gondos átolvasása önnek valószínűleg hasznára lesz!

BÉLYEGZŐK

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban szállítatnak **Betegh Pál** könyv-, papír-, rajz- és zenemű kereskedéséből Székelyudvarhelyt.

Kiadó lakás. Egy szép szoba bebutorozva kiadó Bem-utca 10. szám alatt. Kassay F. Gyulánál.

Nyomban a szentesítés után a Rath-féle könyvkiadóhivatalban Budapesten megjelennek és **Betegh Pál** könyvkereskedésében már most történhet előjegyzés mellett **kapthatók** a következő **igen fontos törvények**:

A büntetőtörvények és a bűnvádi perrendtartás kiegészítéséről és módosításáról szóló t. e. 16. rét, ára kb. 1 korona 20 fillér. E fontos novella az egész jogászközönséget és csendőrséget érdekli.

A végrehajtási eljárásról szóló 1881: LX. t. c. módosítása és kiegészítése. 16-rét, ára kb. 1 korona 20 fillér. Ezen módosítás nélkülözhetlen minden ügyvéd, bíró és végrehajtónak.

Az országos ügyvédi gyám- és nyugdíjintézetéről szóló törvénycikk. 16 rét, árakb. 80 fillér. Ezen rendkívül törvénycikk minden ügyvédet érdekel.

A közegészségügy rendezéséről szóló 1876: XIV. t. c. módosításáról. 8-rét, ára kb. 1 korona 60 fillér. Ezen új törvény az összes közegészségügyi szolgálatban lévőköt érdekli. A szeszadóról, valamint a szesztermeléssel együttesen készített sajtolt élesztő megadóztatásáról szóló t. e. 8-rét, ára kb. 4 korona. Ezen új törvény az összes eddigi szeszadóra vonatkozó t. cikkeket hatályon kívül helyezi s így rendkívül fontos minden ipari és mezőgazdasági szeszgyáros és szeszkereskedőre nézve.

„Gazda szeme bizlalja a nyáját!”

Ez a régi, de ma is jó közmondás sehoh sem valósul jobban, mint

Mercz Károly

cipészmeister Székelyudvarhely, Eötvös-utca 5. szám

új rendszerű
férfi és női
cipőkészítésénél.

Mindenki a legnagyobb elismeréssel nyilatkozik saját kezűleg előállított szép s gondos készítményeiről.

Fényképészeti

szárazlemezek, kartonok, előhívó és rögzítő-fürdők fényképészek és amatőrök részére legjobb minőségben kaphatók

BETEGH PÁL

KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN Székelyudvarhelyt.

Rigler József Ede fotoipari osztályának elárúsítása, Adria védjeggyel.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Eladó ház.

Székelyudvarhelyt, a Király-utcában, a Fülei Dániel-féle ház örök áron eladó. Értekezni lehet Fülei Istvánnal Malom-utca 36. szám alatt.

Ropogós cseresznyét.

élvezésre és befőzésre: Püsmétét (egrest) nagy szeműeket postakosaránként 2 K 40 f; üvegsemű nagy meggyet befőzésre és rétesbe 3 K; kajszi barack remek szép példányok június 15-től szállítva, befőzésre és lekvárnak való 2 K 40 f; — Főzelékek vegyesen, u. m.: ugorika, tök, fejes- és kelkáposzta, cukorborsó, vajbáb, kalaráb, zöldpaprika, carfiolt postakosaránként 2 K 80 fillér. Ismét-eladókknak külön árajánlat.

Gyümölcskivitel 155. Csongrád.

Legfinomabb kék Erdész-krét

nedves és száraz fára, bőrre, vászonra, papírra stb. való íráshoz 5 kilogrammos ládáknban és tucatonként is a legelőnyösebb árért

Betegh Pál

könyvkereskedésében, papír és írószerek gyári raktárában Székelyudvarhelyt kapható.

Vidéki megrendeléseket a beérkezés napján elintézt.

Hazai, kifizető minőség!

Ikt. 7081. tkv.
1908.

HIRDETMÉNY.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről közzé tételük: miszerint a Kisküküllővölgyi helyi érdekű vasut Sóvárád—parajdi vonala számára az alább megnevezett határokon kisajátított területekről elkészített összeírás, térkép és egyedi kimutatás hitelesítésére a helyszínére a következő határnapok tüzetnek ki, ugymint: *Parajd községre nézve 1908. július hó 31. napjának d. e. 9 óra: Szováta vasuti állomásra.*

Az érdekeltek felhivatnak, miszerint netaláni észrevételeik a fennebbi határnapon a bizottság előtt előterjesszék, különben a kisajátítás és a felvett térfogat, úgy a feljegyzett szolgálmalak s jogsultságok iránti kifogásaik többé tekintetbe nem jöhetnek.

Együttal felhivatnak mindazok, a kik a fennebbi határokon a kisküküllővölgyi h. é. vasut számára kisajátított területekért járó és az egyedi kimutatásban kitett kártalanítási összeg mennyiségére nézve ellenvetéseket tenni akárnak vagy ezen összegre bármi cím alatt igényt tartanak; ezeket 1908. évi szeptember hó 17-ig ezen telekkönyvi hatóságnál annál bizonyosabban bejelentésük, minthogy a később jelentkezők, észrevételeire s igényeire semmi tekintet nem lévén, a kisajátítási és kártalanítási összeg annak és azon mennyiségben fog kiadni, a kinek nevére és a mely összeggel az az egyedi kimutatásban ki van téve, a bekebelezett vagy felülkebelezett tételek pedig ezentul a kisajátított területről hivatalból le fognak töröltetni.

Az összeírás, térkép és egyedi kimutatás a telekhivatalban betekinthező.

Kelt Székelyudvarhely, 1908. június 27-én

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Gyarmathy Ferenc,
kir. tvszéki e. bíró.

Szám: 2537—1908.

Pályázati hirdetés.

A tordai „Szabó József”-féle kisebb magyar gazdasági iskolába való felvételre ezennel pályázat hirdettetik.

Az iskola célja az erdélyi részeken az ottani viszonyoknak megfelelő helyes gazdálkodás ismereteit terjeszteni, kis gazdákat saját birtokukon való önálló gazdálkodásra megtanítani, továbbá az ottani nagyobb gazdaságok számára megbízható s kellő gyakorlattal bíró előmunkásokat, béresgazdákat, tehenes számadókat stb. kiképezni.

A tanfolyam tartama két év.

Ez iskolába az 1908—9 ik tanévre 12 ingyenes növendék fog felvételt.

Az ingyenes növendékek az iskolában teljes ellátást élveznek, és kifejtett szorgalmukhoz képest havi 6—10 korona ruházati segélyben részesülnek.

A felvételi feltételek és együttal a felvételi kérvényhez csatolandó okmányok a következők:

a) születési bizonyítvány, mely igazolja, hogy a felveendő 17-ik életévét betöltötte. Katonai szolgálat teljesítését tanúsító igazolvány a felvételnél előnyben részesít;

b) orvosi bizonyítvány, mely az ép, erős, gazdasági munkára alkalmas testalkotot igazolja, és a himlő elleni sikeres újraoltást bizonyítja;

c) elemi iskolai bizonyítvány annak igazolására, hogy a belépni óhajtó jól tud írni, olvasni s a négy alapművelettel számolni. Gazdasági ismételő iskolát végzett egyének a felvételnél előnyben részesülnek;

d) írásbeli nyilatkozat a belépni óhajtó szüleitől, esetleg ennek gyámjától, melyben azok arra kötelezik magokat, hogy a tanfolyam tartama alatt az iskolában elhelyezni engedik gyermekeiket;

e) hatósági erkölcsi bizonyítvány;

f) állami ingyenes helyre folyamodóknál hiteles irat, mely feltünteti a belépő apjának vagyoni állapotát és foglalkozását, a belépő növendék testvéreinek számát és életkorát, valamint azt a körülményt, hogy a folyamodó kisbirtokos fia is megelőzőleg apja vagy más gazdaságában foglalkozott;

g) az iskolába való felvételnél torda és torda-aranyos vármegyei születésűek előnyben részesülnek, ha gazdák fiai s megelőzőleg gazdaságban foglalkoztak.

Az ezen okmányokkal felszerelt és a m. kir. földmivelésügyi miniszter ur öngyméltóságához címzett folyamodványok 1908. évi augusztus hó 15-ig a „Székelyföldi Miniszteri Kirendeltséghez” Marosvásárhelyre küldendők be.

Az iskola szervezeti, rend és fegyelmi szabályzata az érdeklődőknek a m. kir. földmivelésügyi miniszterium székelyföldi kirendeltséghez Maros-Vásárhelyre intézendő levélbeli megkeresésre díjtalanul megküldetik.

Maros-Vásárhely, 1908. évi június hó 15.

1—3. Székelyföldi miniszteri kirendeltség.